

DISCURS COMPAREIXENÇA COMISSIÓ POLÍTICA LINGÜÍSTICA 22/04/2026

RAIMON JANÉ:

Bon dia,
Senyor president, senyores i senyors diputats,

Compareixem avui en nom de la Federació ACAPPS de famílies i persones amb sordesa i de totes les seves associacions. La Federació ACAPPS aglutina a entitats amb més de 33 anys de trajectòria com a referent de les persones amb sordesa que es comuniquen oralment. I ofereixen serveis d'accessibilitat, orientació i suport a les famílies i a les persones amb sordesa, inserció laboral, suport a la cultura, foment del català i altres activitats. Cal destacar que organitzem jornades anuals interdisciplinàries de formació - enguany es celebrarà l'edició número 30 -, on es presenten les novetats en recerca, salut, tecnologia, educació, accessibilitat, i cultura per a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment, amb la participació de tot el sector. Els hem fet arribar a través del personal del Parlament un conjunt de documents que els permetran conèixer amb més detall tot el què els exposarem avui. Tota aquesta experiència acumulada ens ha permès avançar de manera rellevant en innovació, educació i inclusió social de les persones amb sordesa, perquè siguin realment ciutadanes de ple dret.

La Federació ACAPPS pertany a les entitats de màxima representació de les persones amb discapacitat: al Comitè Català de Persones amb Discapacitat (COCARMI) i al CODISCAT, a nivell estatal a FIAPAS i a l'àmbit europeu a la European Federation of Hard of Hearing People (EFHOH).

Fa més d'un any ens varem reunir en diverses ocasions amb molts dels diputats i diputades d'aquesta Comissió. Així que agraïm especialment l'oportunitat de participar en aquesta sessió.

Compareixem avui amb la voluntat de recordar l'àmbit d'aquesta Comissió de Política Lingüística que, com saben, és el foment de la llengua catalana, les polítiques per a fomentar els usos de la llengua catalana en tots els àmbits de la societat i la disponibilitat de productes i serveis en català, així com l'ús del català a les institucions. I ho fem amb un objectiu clar: superar els estereotips i posar veu a una realitat que, malgrat la seva magnitud, continua sent una de les més invisibilitzades de la nostra societat: les persones amb sordesa que es comuniquen en llengua oral. Som ciutadans que parlem i que ens volem expressar en català.

Aquesta intervenció l'organitzarem en 3 grans blocs:

1. Com és la sordesa avui en dia, gràcies a la revolució tecnològica (pròtesis, logopèdia i detecció precoç) recolzat amb dades objectives que ajudin a trencar els estereotips i mites sobre la sordesa, deixant clar que una persona amb sordesa no és igual a una persona amb sordesa que es comunica en llengua de signes.
2. Exposarem i recordarem la legislació que garanteix "l'aprenentatge i la utilització de la llengua oral" de les persones amb sordesa, així com dels seus pares o tutors legals (en cas de menors d'edat), reconeixent el seu dret a optar lliurement per la llengua oral, amb els suports necessaris.
3. Conclourem assenyalant les propostes d'acció que es van incorporar al Pacte Nacional per la Llengua (PNL) per a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment i han quedat pendents d'aplicació, destacant 3 actuacions prioritàries que s'han de fer (imperatius) i 3 aspectes que s'han d'evitar.

La intervenció la farem de forma conjunta amb la Sònia Cegarra, com a membres de la Junta Directiva de la Federació ACAPPS. A continuació, cedeixo la paraula a la Sònia per presentar el primer bloc i després jo continuaré amb els altres dos blocs.

SÒNIA CEGARRA:

Bon dia.

Sóc la Sònia Cegarra, presidenta de l'associació ACAPPS Penedès-Garraf, persona amb sordesa que es comunica oralment i mare de 2 fills, una de elles amb sordesa.

En primer lloc, vull destacar unes xifres sobre les persones amb sordesa, que sovint són ignorades i són imprescindibles per guiar les polítiques públiques.

Segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE) actualment, a Catalunya, hi ha 1.004.000 persones que manifesten tenir alguna pèrdua o dificultat auditiva. D'altra banda, 284.000 persones a Catalunya porten audiòfons i, segons l'Enquesta de Discapacitat Autonomia Personal i Situacions de Dependència 2022 de l'INE, 174.100 persones majors de 6 anys es declaren amb discapacitat auditiva a Catalunya.

Però el més important per a aquesta comissió és el següent: el 97,8% d'aquestes persones ens comuniquem mitjançant la llengua oral, és a dir, parlem!

Aquesta realitat és fruit d'una autèntica revolució tecnològica, sanitària i educativa que ha canviat el paradigma de la sordesa en les darreres quatre dècades. Gràcies a l'èxit dels protocols de detecció precoç (cribratge neonatal), avui podem identificar la sordesa en els primers dies de vida. Això permet una intervenció immediata amb audiòfons d'última generació i implants coclears (uns dispositius bioelèctrics que són veritables aliats per al nostre projecte vital) juntament amb el treball terapèutic que fan tant els professionals d'educació, dels Centres de Recursos Educatius per a la Deficiència Auditiva (els CREDA) com també l'equip sanitari de la unitat especialitzada en sordesa infantil de l'Hospital Sant Joan de Déu.

De la mateixa manera, l'impacte de la tecnologia ha suposat que la població adulta amb sordesa, la majoria adquirida al llarg de la vida, ja no visqui en un món de silenci i pugui accedir al món sonor i a la llengua oral de manera accessible, autònoma e independent.

Però la tecnologia no és màgia. El tractament de la sordesa també requereix tractament rehabilitador, tal com reconeix el Pla de Rehabilitació de Catalunya en vigor des del 2023 i mai desplegat en matèria de sordesa. La logopèdia i la teràpia audio cognitiva són essencials per garantir l'autonomia personal també de les persones adultes que debuten en la sordesa, no només dels infants.

Des de la Federació ACAPPS volem fer un prec als Diputats i Diputades d'aquesta institució i el volem fer extensiu a tota persona amb responsabilitat política:

Cal una nova mirada de la sordesa, que no la identifiqui exclusivament amb la llengua de signes, que compregui que avui, al segon quart del segle XXI les persones amb sordesa exercim el nostre dret a comunicar-nos en llengua oral, per tenir una plena autonomia personal i participació en l'educació, la salut, el treball, la cultura i la relació amb les institucions.

Legislar sense tenir en compte aquesta realitat sempre acaba vulnerant el nostre dret a parlar en llengua oral, en català en aquest cas.

Diputades i diputats, el model de societat que defensem des de la Federació ACAPPS és el que es desprèn de la Convenció Internacional dels Drets de les persones amb discapacitat: una societat inclusiva i apoderada que garanteix l'autonomia i independència individual de les persones amb discapacitat. Una societat on l'accessibilitat no es vegi com una concessió graciosa o una despesa, sinó com un dret fruit del reconeixement de la diversitat social i, en conseqüència, un deure democràtic.

No podem fer discursos d'inclusió lingüística si les sessions plenàries, els actes polítics o les compareixences oficials no són accessibles amb subtítols per a nosaltres. No podem fer aquests discursos mentre el 112 no sigui plenament accessible, o mentre un pacient amb sordesa no pugui entendre el seu diagnòstic perquè no hi ha mesures de suport a la comunicació oral a la consulta. Fins aleshores la seva condició ciutadana serà només nominal, no pas real perquè es veurà exclosa de la informació i la comunicació.

L'accessibilitat a la comunicació oral és relativament senzilla si es preveu des de l'inici: bucles magnètics, emissores FM i subtitulació de qualitat (seguint la norma UNE 153010:2012). Aquestes són les eines que ens permeten accedir al català i a la vida pública en igualtat de condicions.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) ens adverteix que la pèrdua auditiva creix un 3% anual a tots els països del món amb independència del seu nivell de desenvolupament. És una realitat que ens acabarà afectant a tots amb l'envelliment. Per tant, fer polítiques públiques per a l'accessibilitat auditiva assegura l'accés i l'ús del català de cada cop més persones a Catalunya.

Jo, com a persona amb sordesa i mare també d'una filla amb sordesa, reivindico el dret a comunicar-me en llengua oral en tots els àmbits i a tenir els suports necessaris a la comunicació oral perquè això sigui possible. No podem donar un pas enrere en aquest drets lingüístics que ja estan reconeguts a les lleis i normatives actuals, però que sovint estan oblidats. Només tenint en compte aquesta situació, que és la majoritària, superarem els estereotips actuals i avançarem en polítiques lingüístiques i socials ajustades a la realitat social.

Demaneu, doncs, que la Comissió de Política Lingüística del Parlament i totes les polítiques lingüístiques d'aquest país incorporin de manera transversal el foment del català per a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment i les mesures de suport a la comunicació oral. Perquè el català només serà la llengua de tots si tothom hi té accés, sigui quina sigui la seva capacitat auditiva.

RAIMÓN JANÉ:

Moltes gràcies Sònia.

Senyores i senyors diputats, passem ara al segon bloc de la intervenció.

En primer lloc, volem destacar que la comunicació i aprenentatge de la llengua oral de les persones amb sordesa no és un desig, és un dret. Existeix diferent normativa que ho contempla. La Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, vigent a Catalunya des del 2008, estableix que els Estats han de garantir que la informació es rebi en els formats i tecnologies que la persona triï.

A casa nostra, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en el seu article 50, és meridianament clar: els poders públics han de protegir el català i fomentar-ne l'ús en tots els àmbits. Aquest mandat interpel·la també directament a les persones amb sordesa oralistes, que utilitzem el català com a llengua vehicular.

Si hi ha un text que hem d'invocar constantment és la Llei 13/2014 del 30 d'Octubre d'Accessibilitat de Catalunya. Aquesta norma, juntament amb el seu reglament, el Codi d'Accessibilitat aprovat el 2023, ha de ser el full de ruta d'aquesta comissió pel que fa a la promoció del català entre les persones amb pèrdua auditiva. Vull destacar dos articles clau que sovint s'obliden en el disseny de les polítiques lingüístiques:

- L'Article 29 defineix què són els mitjans de suport a la comunicació oral: audiòfons, implants, emissores FM, bucles magnètics, subtitulació i lectura labial. Sense aquests recursos, no hi ha accés real a la llengua oral. També defineix la modalitat educativa oral on la llengua vehicular de comunicació i d'aprenentatge és exclusivament la llengua oral i escrita.
- L'Article 30 estableix explícitament els "*Drets de les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen en llengua oral*" i reconeix formalment que la modalitat oral és el sistema majoritàriament emprat pel col·lectiu de persones amb sordesa. A més, consagra el dret de les persones i les famílies a decidir lliurement l'aprenentatge i la utilització de la llengua oral.

Actualment, les dades d'Educació ens indiquen que un 93% dels estudiants del nostre sistema educatiu trien la modalitat oral, on la llengua vehicular de comunicació i d'aprenentatge és exclusivament la llengua oral i escrita. I els resultats han estat molt bons, arribant a nivells de formació obligatòria i superior impensables fa 40 anys que poden garantir la igualtat d'oportunitats.

Aquesta protecció de la llengua oral per a les persones amb sordesa també està recollida a escala estatal per la Llei 27/2007 de 23 d'octubre, que obliga les administracions a promoure les condicions perquè qui utilitzi la llengua oral disposi dels mitjans de suport necessaris en la seva relació amb el sector públic.

El que sovint ens manca és passar de la protecció nominal a la realitat efectiva. Quan un diputat o diputada o una administració assumeix que "sordesa" només implica la comunicació en llengua de signes o identifica la sordesa únicament amb la modalitat comunicativa de la llengua de signes, està ignorant un corpus legal que ens obliga a tots a garantir l'accessibilitat auditiva i la subtitulació en tots els àmbits de la vida pública.

Demaneu, doncs, que qualsevol nova legislació o pla lingüístic no neixi del buit, sinó de l'aplicació d'aquestes lleis vigents, que garanteixen que l'accessibilitat a la comunicació es faci a través de la paraula i la tecnologia.

En aquest sentit volem fer una menció molt especial a l'aplicació del Codi d'Accessibilitat a l'àmbit de les administracions públiques i al repte que suposa el canvi cultural que porta implícit.

En matèria d'accessibilitat auditiva hem de fer un salt de qualitat. Ningú sap quines són les obligacions que comporta fer accessible la seva activitat o les seves instal·lacions. Per això és imprescindible complir la normativa que obliga a les administracions públiques a formar tot el seu personal en matèria de sordesa, de mesures de suport a la comunicació oral i de discapacitat en general.

Dissenyar polítiques públiques, serveis i punts d'atenció a la ciutadania sense conèixer les necessitats i característiques per fer viable la comunicació amb les persones amb sordesa és excloure-les. Judicis en què les persones amb sordesa no comprenen com s'estan dirimint els seus interessos, declaracions a comissaria en què la ciutadania no és capaç de comprendre el que se li està dient, diagnòstics i tractaments complexos que veuran reduïda la seva adherència perquè no són comunicats a la persona afectada sino a un familiar, educació superior i postobligatòria sense suficients mesures de suport a la comunicació, programació cultural que exclou les persones amb sordesa, etc.

La capacitat de les administracions públiques de modificar la nostra manera d'entendre l'espai públic i les formes de comunicació fan que el compliment del Codi d'accessibilitat i la promoció de l'accés del català a tots els nivells de l'administració per a les persones amb sordesa esdevingui no només un dret, sinó una acció estratègica amb capacitat de transformació cultural i social.

Per concloure aquesta compareixença, ens centrarem en el tercer bloc dels temes que proposem. I ens referirem a les propostes d'acció que es van identificar amb motiu del Pacte Nacional per la Llengua (PNL) i que són competència directa del Departament de Política Lingüística i d'aquesta Comissió.

Hem estructurat aquestes mesures en sis àmbits clau per garantir que el dret al català sigui una realitat per a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment i que han quedat pendents d'aplicació.

Abans, però, volem remarcar l'oblit i mancances de mesures de política lingüística per a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment, a les propostes del pressupost 2026, presentades en aquesta Comissió pel conseller Vila.

A la seva intervenció, del passat 5 de març, no vam trobar cap referència al pressupost dedicat a mesures de foment i ús del català per a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment. Ni tan sol es van incloure les mesures que ja hi havia proposades al Pacte Nacional per la Llengua.

Ben al contrari, només es va fer referència a un pressupost de 200.000 euros per a les entitats que treballen en la promoció de l'ús i aprenentatge de l'LSC, perquè puguin dur a terme la seva feina.

Per això demanem a aquesta Comissió que reverteixi aquest oblit permanent de les polítiques lingüístiques necessàries per a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment i siguin incorporades al propers pressupostos de la Generalitat.

Propostes d'actuació en Política Lingüística recollides al Pacte Nacional per la Llengua i que requereixen una atenció preferent:

1. Protecció i denúncia dels drets lingüístics:

La futura Oficina de Protecció de Drets Lingüístics (mesura 3.1 del PNL) ha d'incorporar de manera transversal la perspectiva de l'accés al català oral. És imprescindible que la manca de subtitulació o de bucles magnètics en l'atenció pública es consideri una vulneració dels drets lingüístics i una forma de discriminació per raó de llengua, susceptible de ser denunciada davant l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació emparant-nos en la mesura 1.8 del PNL. Tanmateix, en la intervenció del conseller Vila es va esmentar la creació d'aquesta oficina, però en cap moment es va fer referència a la sordesa oralista ni a les demandes de les entitats representatives.

2. Promoció de l'ús de la llengua:

Totes les campanyes de foment de l'ús del català en empreses (webs, manuals, atenció al client) han d'informar sobre les necessitats d'accessibilitat auditiva. Així mateix, qualsevol aplicació o recurs audiovisual per a l'aprenentatge del català ha de comptar obligatòriament amb subtitulació seguint la norma UNE 153010:2012.

És important promoure el català entre les persones amb sordesa oralistes, catalanes i forànies. La subtitulació és una forma de reforçar l'accés al català de les persones que no el coneixen o no el dominen, per tant, la subtitulació és una mesura d'inclusió social.

Al Codi d'Accessibilitat la principal mesura que ha d'afavorir la promoció del català és la subtitulació de tota mena d'activitat, però en la major part dels casos està a expenses de la redacció de plans sectorials, que cal veure quan es concreten. Existeix el perill que després de tants anys lluitant per tenir una llei d'accessibilitat (2014) i un reglament d'aplicació (el Codi el 2024) no s'arribi a aplicar o desplegar.

Tant els organismes públics com els privats necessiten recursos econòmics i tècnics especialitzats per poder-lo aplicar. Aquí cal que en matèria de subtitulació el Departament de Política Lingüística no se'n desentengui.

Per exemple, està ara mateix a punt de celebrar-se el debat sobre la nova llei de l'audiovisual de Catalunya. És imprescindible que aquesta llei incorpori l'obligació de la subtitulació normativa per a persones amb sordesa de tots els productes audiovisuals que rebin suport de les institucions catalanes.

3. Accessibilitat tecnològica i educativa

Les subvencions per a la incorporació del català en productes tecnològics han de prioritzar aquells que garanteixin l'accessibilitat per a les persones amb sordesa, i excloure els que no ofereixin subtitulació d'acord amb la norma UNE 153010:2012. Igualment, cal assegurar que les escoles d'adults i els cursos de català siguin espais acústicament accessibles i equipats amb la tecnologia d'accessibilitat adequada.

En tot el que té a veure amb les "tecnologies de la llengua" i a les infraestructures digitals, que compten amb una partida d'1,5 milions d'euros, és important vincular aquestes subvencions al compliment de criteris d'accessibilitat com la subtitulació normativa o la instal·lació de bucles magnètics que fan accessible el català a les persones amb sordesa.

4. Recerca basada en dades oficials.

Demaneu que el nou centre de recerca en sociolingüística (mesura 11.12 del PNL) i els instruments de recollida d'indicadors del món del treball incloguin variables específiques sobre la discapacitat auditiva. Necessitem dades oficials i científiques sobre l'oralisme per dimensionar correctament les polítiques públiques, superant les dades parcials.

La manca de dades oficials que tenen les administracions sobre la sordesa porta a un desconeixement que impedeix dimensionar les polítiques públiques. Només tenen estadístiques fruit d'enquestes. Urgeix la necessitat de mesurar i diferenciar bé qui coneix una llengua (molt o poc) de qui la utilitza com a primera llengua. Si volem garantir els drets de les minories, totes, cal tenir informació precisa.

5. Formació del personal públic:

És imprescindible que tots els materials formatius en drets i deures lingüístics elaborats pel Govern contemplin l'especificitat de la sordesa oralista.

Reclamem que els plans d'impuls del català de les administracions locals i del Consorci per la Normalització Lingüística (CPNL) incorporin formació en mesures de suport a la comunicació oral, ja que sense aquest coneixement tècnic, l'accessibilitat al català és impossible per a la majoria del col·lectiu.

S'ha d'assegurar que l'Escola d'Administració Pública desenvolupi conjuntament amb les entitats de la discapacitat la formació que la legislació actual ja reclama a tots els treballadors de l'administració pública, evitant la confusió entre formació i sensibilització.

6. Finançament i suport al sector.

D'acord amb el punt 21.1 del PNL que diu *"Incrementar el suport a projectes d'entitats sense ànim de lucre per al foment de la llengua catalana a Catalunya"* dotat amb una assignació de 1.935.000 euros, cal garantir el suport als projectes d'entitats del tercer sector que treballen per al compliment dels drets lingüístics en l'àmbit de la sordesa, assegurant que les línies de suport a la infància i l'adolescència tinguin en compte les nostres especificitats.

3 coses que s'han de fer (Imperatius):

1. **Condicionar el finançament:** Que qualsevol producte audiovisual o digital que rebi fons públics, garanteixi la subtitulació normativa per a persones amb sordesa.

2. **Integrar l'accessibilitat a tota l'activitat:** Garantir sistemàticament canals visuals (subtitulació en directe, pantalles) i mesures d'accessibilitat a la comunicació oral per les persones amb sordesa (bucle magnètic i emissores FM).
3. **Universalitzar la formació:** Fer obligatori que el personal de suport a l'execució del PNL estigui format en sordesa i mesures de suport a la comunicació oral segons la legislació vigent.

3 coses que s'han de evitar (Línies vermelles):

1. **Evitar estereotips i visions de la sordesa obsoletes:** No identificar la sordesa exclusivament amb la llengua de signes, ja que això exclou el 97,8% de les persones amb sordesa del seu dret d'accés a la informació i comunicació en català.
2. **Evitar la "sensibilització" genèrica:** Substituir les xerrades curtes per programes de formació estructurats que doti el personal de les administracions públiques de coneixement i d'habilitats tècniques reals de comunicació.
3. **Evitar l'aïllament lingüístic:** No permetre que la manca de recursos per a l'oralitat forci les persones amb sordesa a l'exclusió, privant-les de la plena ciutadania en la llengua catalana.

Per acabar la nostra compareixença ens agradaria formular una pregunta directa a la Comissió: Diputats/es, si des de les Polítiques Lingüístiques es vol que el català sigui la llengua de cohesió de tothom, com podem pretendre construir un projecte col·lectiu si continuem sense garantir, fomentar i impulsar l'accés a la llengua oral al 98% de les persones amb sordesa de Catalunya? Per garantir això, calen polítiques actives que donin suport a aquesta realitat social i comptin amb la complicitat i impuls de tots els grups parlamentaris.

Moltes gràcies per la seva atenció i restem a la seva disposició per a les seves propostes i comentaris.